

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
Vlada Federacije Bosne i Hercegovine**

**PROJEKTNI ZADATAK
STRATEGIJA RAZVOJA FEDERACIJE BIH
2010. - 2020. GODINE**

Sarajevo, august 2009. godine

Obrađivač:

Federalni zavod za programiranje razvoja

SADRŽAJ

UVOD.....	3
1. DOSTIGNUTI NIVO RAZVOJA – ANALIZA SADAŠNJEG STANJA.....	4
2. FAKTORI RAZVOJA.....	4
3. STANJE OKRUŽENJA U KOJEM POSLUJE PRIVREDA I VANPRIVREDA U FBIH	5
4. CILJEVI RAZVOJA.....	5
5. REALIZACIJA AKCIONOG PLANA STRATEGIJE RAZVOJA BIH – NOSIOCI FEDERALNA MINISTARSTVA I INSTITUCIJE	5
6. STRATEGIJA RAZVOJA FBIH DO 2020. GODINE.....	6
7. POLITIKA I DINAMIKA DRUŠTVENO – EKONOMSKOG RAZVOJA I RASPODJELA BDP-a	6
8. ORGANIZACIJA I DINAMIKA RADA NA PRIPREMANJU STRATEGIJE RAZVOJA.....	7
PRILOG BR. 1.	9
PRILOG BR.2.	10

UVOD

Strategija razvoja predstavlja skup (kompleks) koordiniranih aktivnosti koje za unaprijed utvrđen vremenski period dovode do realizacije postojećih osnovnih ciljeva privrednog i društvenog razvoja.

Bosna i Hercegovina, odnosno Federacija BiH nema cjelovitog i strateški dobro osmišljenog razvojnog programa na duži period. Planiranje društveno-ekonomskog razvoja u Federaciji BiH nije zakonski regulisano niti postoji jedinstven koncept i metodologija planiranja niti na jednom nivou vlasti.

Federalni zavod za programiranje razvoja, prošle godine u septembru i ove godine u maju mjesecu informirao je Vladu Federacije BiH o aktivnostima koje se odnose na lokalni strateški razvoj, kao i osnovnim elementima usaglašenih principa planiranja lokalnog razvoja sadržanim u Metodologiji za izradu strategija lokalnog razvoja u FBiH. Metodologija je nedavno finalizirana i rezultat je kako naučnog i stručno-metodološkog teorijskog i praktičnog pristupa strateškom planiranju i rezultat širokog konsensusa svih aktera u njenom dizajniranju (vladine i nevladine organizacije i predstavnici akademske zajednice).

Vlada Federacije BiH je podržala aktivnosti koje se vode u pravcu jačanja lokalnog razvoja i time dala institucionalnu podršku Metodologiji za integralno strateško planiranje i preporučila jedinicama lokalne samouprave da se Metodologija primjenjuje pri kreiranju svojih strategija razvoja.

Na terenu vlada opšte šarenilo kada je u pitanju kreiranje razvoja. Od 79 općina u Federaciji BiH (anketirano 60), 45 općina je usvojilo strategiju razvoja, u 9 općina strategija je u toku izrade, a 6 općina uopšte nemaju strategiju razvoja.

Kada su u pitanju kantoni, razvojne strategije imaju: Sarajevski, Unskosanski, Tuzlanski i Zapadnohercegovački kanton, dok ostali kantoni nemaju donesene strategije društveno-ekonomskog razvoja. Kantoni koji imaju donesene strategije razvoja smatraju da je potrebno njihovo redefinisane ili donošenje novih. Zato je nužno da se donese Strategija razvoja Federacije BiH na duži rok koja će utvrditi politiku koja zemlju može izvesti iz krize i približiti je evropskim integracijama. Vizija će biti ideja vodilja općinama i kantonima pri kreiranju njihovih strategija sa stanovišta ukupne politike i razvojnih prioriteta. Od velike koristi može biti pomenuta Metodologija za integralno strateško planiranje čime bi se obezbjedila horizontalna (sektorska) povezanost i vertikalna kompatibilnost razvojnih prioriteta (općina – kantona – entitet – država).

Na nivou FBiH jedini dokument dugoročnijeg karaktera koji je donešen je: „Politika djelovanja i osnove strategije Vlade FBiH u mandatnom periodu 2007.-2010. godina“. Kada su u pitanju sektorske strategije, jedan broj je donešen i nalazi se u fazi implementacije, jedan broj je u fazi donošenja (parlamentarnoj proceduri), a jedan broj je u fazi pripreme. Manje više sve sektorske strategije donešene ili koje će se donijeti su sa različitim rokovima i nedovoljno su sektorski povezane.

Na nivou države Bosne i Hercegovine u pripremi je Strategija razvoja i socijalne uključenosti Bosne i Hercegovine za period 2008. – 2013. godina i to je prvi put da se radi jedan takav dokument. To je ujedno i obaveza BiH na putu ka EU integracijama. Opređenje u izradi Strategije je tzv. susretno planiranje, tako da su u izradi iste učestvovali entiteti i usaglašavali ciljeve i aktivnosti. Prilikom izrade Strategije razvoja BiH korištene su sve do sada usvojene strategije po entitetima.

Smatramo da se radi o kratkom roku da bi se kvalitetno i cjelovito pripremila, donijela i implementirala (vjerovatno će rok biti pomjeren na period 2010 – 2015. godina). Iz

ovog razloga smatramo da Strategiju razvoja Federacije BiH treba donijeti na duži rok, najmanje na 10 godina, tj. do 2020. godine.

Strategija razvoja BiH biće realizovana putem Akcionog plana, što će biti obaveza oba entiteta i zbog toga smo mišljenja da prvi dio ovog dokumenta treba da bude posvećen aktivnostima i zadacima iz Akcionog plana.

1. DOSTIGNUTI NIVO RAZVOJA – ANALIZA SADAŠNJEG STANJA

Ovo pitanje će se obraditi sa nekoliko aspekata: razvoj po oblastima i granama privrede i vanprivrednih djelatnosti, regionalni razvoj, obnova, investicije, privatizacija, zaposlenost, plaće, fiskalna politika, monetarno-kreditna politika, tržište i cijene, ekonomski odnosi sa inozemstvom (strana ulaganja, ino dug, robna razmjena, investicije u inozemstvu) i dr.

U okviru ovog poglavlja biće dati makroekonomski indikatori razvoja koji će oslikati postojeće stanje.

Posebna pažnja biće posvećena negativnim uticajima globalne ekonomske krize na ekonomiju Federacije BiH.

2. FAKTORI RAZVOJA

U okviru poglavlja Faktori razvoja obradiće se relevantni faktori koji mogu predstavljati oslonac i pokretač budućeg razvoja. Razradit će se vrste, ekonomske vrijednosti i realne mogućnosti njihove upotrebe i to:

- Prirodni resursi (zemljište, šume, hidropotencijal, rudna bogatstva i dr.);
- Demografski faktor kao ključni faktor za mobilizaciju razvoja, koji je zbog ratnih aktivnosti – u dobroj mjeri degradiran. Posebno će se obraditi ekonomska struktura stanovništva, a naročito raspoloživi kadrovski potencijal;
- Kadrovi predstavljaju ključni resurs razvoja. Nedostatak menadžera novijeg tipa treba prevazilaziti identifikacijom talenata i obrazovanjem postojećih;
- Raspoloživi kapital koji predstavlja radom stvorene vrijednosti (građevinski objekti, oprema, infrastruktura, naselja, obrtna sredstva i dr. Utvrdit će se, pored ostalog, stvarna vrijednost kapitala, razmještaj, struktura i njegova upotrebljivost;
- Naučno-tehnološki razvoj u okviru kojeg će se sagledati: dostignuti tehničko-tehnološki nivo razvoja privrede i dati snimak stanja naučnoistraživačkih institucija koje su u funkciji oživljavanja privredne aktivnosti.

Faktore razvoja treba obraditi na način koji će pružiti odgovore na najmanje dva pitanja, i to: prvo u kojoj mjeri njihovo stavljanje u funkciju i njihova valorizacija može doprinjeti podsticanju razvoja i – u kojoj mjeri ti faktori mogu predstavljati komparativne prednosti Federacije BiH u odnosu na okruženje.

3. STANJE OKRUŽENJA U KOJEM POSLUJE PRIVREDA I VANPRIVREDA U FBiH

Rat i ratne posljedice učinile su okruženje u BiH, odnosno FBiH vrlo složenim. Isto tako, ustavno ustrojstvo zemlje prema Dejtonskom mirovnom sporazumu učinilo je zemlju neupravljivom i ekonomski neodrživom.

Bez obzira na određene pomake posljednjih godina u pravnom, političkom i ekonomskom pogledu, krajem prošle godine sa neizvjesnošću kada će prestati, došla je svjetska ekonomska kriza i na naše prostore sa svim negativnim posljedicama. Ovi i drugi razlozi otežavaju i produžuju rokove u pridruživanju BiH zemljama Evropske unije.

U ovom poglavlju veći će se akcenat dati na mikro i makro okruženje, pravno, političko, ekonomsko, socijalno, demografsko, poslovno-tehnološko okruženje u kojima posluje privreda i vanprivreda FBiH.

Sigurno da predstoje znatni naponi svih nivoa vlasti u mijenjanju stanja na bolje u donošenju neophodne regulative i usvajanje standarda koje nameće EU.

U periodu obnove i rekonstrukcije nije došlo do stvaranja domaćeg investicionog potencijala. I dalje je pretežan dio investicione aktivnosti utemeljen na kreditima. Privreda vlastitih sredstava za snažnije investiranje nema. Svako daljnje zaduživanje u inozemstvu ima određene ekonomske reperkusije. Znači da se značajniji izvori finansiranja u daljem razvoju Federacije BiH mogu očekivati od: direktnih stranih ulaganja, koncesija, sredstava iz privatizacije, zajedničkih ulaganja, različitih vidova poslovno-tehničke saradnje, javnih zajmova, korištenja modela javno privatnog partnerstva, kredita domaćih i stranih banaka, predpristupnih fondova EU i dr.

4. CILJEVI RAZVOJA

U Strategiji razvoja BiH čija je izrada u toku naznačeni su strateški ciljevi razvoja BiH: makroekonomska stabilnost, konkurentnost, održivi razvoj, zapošljavanje, EU integracije i socijalno uključivanje.

Pored navedenih ciljeva postoji više posebnih ciljeva razvoja, od kojih pominjemo samo neke: visoke stope rasta GDP-a, povećanje izvoza i smanjenje trgovinskog deficita, rast zaposlenosti, razvoj malih i srednjih preduzeća, povratak izbjeglica i raseljenih lica, efikasna pravna država, inovacije i razvoj tehnologije, edukacija, obrazovanje, reforma socijalnog sektora i dr.

5. REALIZACIJA AKCIONOG PLANA STRATEGIJE RAZVOJA BIH – NOSIOCI FEDERALNA MINISTARSTVA I INSTITUCIJE

Zbog kratkog roka pripreme, mišljenja smo da će se Strategija razvoja na nivou BiH donijeti za period od 2010 – 2015. godine i da će nakon toga uslijediti Akcioni plan sa preciznim zadacima, rokovima i nosiocima aktivnosti.

U ovom poglavlju biće naznačene aktivnosti po federalnim ministrastvima i institucijama koje će biti preduzeta u periodu 2010 – 2015. godina kako bi Federacija BiH dala puni doprinos ostvarenju Strategije razvoja BiH.

6. STRATEGIJA RAZVOJA FBiH DO 2020. GODINE

U ovom poglavlju biće data Strategija razvoja FBiH do 2020. godine. Naznačeni će biti ciljevi razvoja, faktori razvoja, komparativne prednosti, i globalne aktivnosti koje je neophodno preduzeti da bi ciljevi razvoja bili ostvareni.

Izvršićemo procjenu makroekonomskih indikatora kako bismo pokazali u koji će stadij razvoja doći Federacija BiH 2020. godine, ukoliko budu realizovane aktivnosti iz Strategije razvoja BiH čija je izrada u toku i Strategije razvoja FBiH do 2020. godine. Formulirani opšti ciljevi razvoja treba, dakle, da pruže jasan odgovor na pitanje šta Federacija Bosne i Hercegovine želi i može postići u svom razvoju u pravcu optimiziranja rasta materijalne proizvodnje (nacionalnog dohotka) i životnog standarda stanovništva i koji su to posebni prateći ciljevi razvoja (njihov intenzitet, prioriteta, protivrječnosti) koji su u funkciji realizacije opšteg razvoja.

Strategija razvoja FBiH do 2020. godine uključuje i koordinaciju sa svim nivoima vlasti, kako na državnom nivou tako i na nivou kantona i opština.

U izradi Strategije razvoja učestvovat će sva federalna ministarstva i institucije, te stručnjaci za pojedine oblasti sa instituta i fakulteta u FBiH.

7. POLITIKA I DINAMIKA DRUŠTVENO – EKONOMSKOG RAZVOJA I RASPODJELA BDP-a

U okviru poglavlja Politika i dinamika društveno-ekonomskog razvoja okvirno će se procijeniti makroekonomski pokazatelji budućeg razvoja Federacije BiH.

U ovom dijelu kvantitativno će se utvrditi (procijeniti) pravci i efekti budućeg razvoja u okviru makroelemenata – osnovnih indikatora dinamike razvoja (rast društvenog proizvoda, fizički obim proizvodnje, prometa i usluga, stepen zaposlenosti, uvoz, izvoz, stopa investiranja, životni standard, javna potrošnja i dr.).

Bruto domaći proizvod predstavlja jedan od najznačajnijih makroekonomskih agregata. Neposredno pred rat (1990.godine) BiH je ostvarila društveni proizvod (GDP) u iznosu 10,4 milijarde USD, odnosno 2.040 USD per capita.

Podatak o ostvarenom Bruto domaćem proizvodu za nivo FBiH dat za 2007. godinu iznosi 13.743 miliona KM ili 4.828 KM po glavi stanovnika, a za 2008. godinu ostvaren je BDP u iznosu od 15.567 mil KM.

Obračun Bruto domaćeg proizvoda za Federaciju BiH izvršen je po proizvodnom principu, prema konceptu međunarodnih metodologija „Sistem nacionalnih računa 1993.“ (SNA- 93) koju preporučuju Ujedinjene nacije i njene evropske verzije „Evropski sistem računa 1995“ (ESA -95).

U 2007. godini i 2008. godini urađena su značajna metodološka poboljšanja u procjeni Bruto domaćeg proizvoda, koja su rezultat urađenih podešavanja za procjene neobuhvaćenih ekonomskih aktivnosti (siva ekonomija, odnosno procjenjena proizvodnja i neformalna proizvodnja), a koje prema SNA-93 ulaze u granicu proizvodnje.

Kako smo istakli da je ovo najznačajnija društvena veličina, projektovanje ovog pokazatelja će se izvršiti po sagledavanju svih relevantnih faktora koji utiču na stvaranje društvenog proizvoda. Projekcija stope rasta i učešća pojedinih sektora u kreiranju GDP-a te dinamika njegovog ostvarenja bi se izvršila sa 2020-tom godinom.

8. ORGANIZACIJA I DINAMIKA RADA NA PRIPREMANJU STRATEGIJE RAZVOJA

Sveukupan rad na izradi projekta „Strategija razvoja FBiH za period 2010.–2020.“ organizovaće se po određenim fazama rada sa adekvatnom vremenskom dinamikom, uz angažovanje neophodnog kadra iz Federalnog zavoda za programiranje razvoja, resornih ministarstava i drugih vladinih institucija, te određenog broja vanjskih eksperata.

Na izradi Strategije treba raditi ubrzano sa krajnjim rokom izrade **30. septembar 2010. godine.**

Aktivnosti na izradi ovog dokumenta odvijaće se prema slijedećoj dinamici:

1. Vlada FBiH će donijeti Odluku o izradi Strategije razvoja FBiH
Rok: 10.09.2009. godine.
2. Formiranje sektorskih radnih grupa na čijem čelu će biti stručnjaci za pojedine oblasti sa fakulteta ili instituta u FBiH.
Rok: 30.10.2009. godine.
3. Poglavlja Uvod, Dostignuti nivo razvoja, Faktori razvoja, Stanje okruženja, Ciljevi razvoja i Politika i dinamika društveno-ekonomskog razvoja i raspodjela BDP-a, u cjelini će pripremiti Federalni zavod za programiranje razvoja
Rok: 01.12.2009. godine.
Ova poglavlja biće ažurirana sa stanjem 31.12.2009. godine.
Rok: 31.03.2010. godine.
4. Prijedloge aktivnosti iz Akcionog plana i sektorskih vizija uradiće radne grupe za pojedine oblasti.
Rok: 31.05.2010. godine.
5. Federalni zavod za programiranje razvoja objediniće sektorske prijedloge i utvrdiće konačan tekst prednacrtu Strategije razvoja FBiH.
Rok: 30.06.2010. godine.
6. Rasprava o prednacrtu Strategije razvoja FBiH obaviće se u roku od mjesec dana **Rok: 31.07.2010. godine.**
7. Na bazi primjedbi, sugestija i prijedloga iz javne rasprave, Federalni zavod za programiranje razvoja će u saradnji sa vođama radnih grupa, utvrditi konačni tekst Strategije razvoja FBiH i dostaviti ga Vladi na razmatranje.
Rok: 10.09.2010. godine.
8. Vlada FBiH će konačan tekst Strategije razvoja FBiH dostaviti Parlamentu FBiH na usvajanje.
Rok: 30.09.2010. godine.

Nosilac izrade projekta Strategije razvoja FBiH za period 2010.-2020. godina je Federalni zavod za programiranje razvoja. To podrazumjeva koordinaciju i organizovanje svih potrebnih aktivnosti i direktnu odgovornost Zavoda za pripremanje i izradu ovog dokumenta.

U izradi Projekta učestvuju, prema nadležnostima sva ministarstva, organi federalne uprave i druge organizacije i institucije i odgovorni su za dostavljanje Zavodu prijedloga strategije razvoja po pojedinim oblastima (Prilog br. 1.).

Donošenje akata o angažovanju stručnjaka za pojedine oblasti uradiće Zavod na prijedlog ministarstava, uz prethodnu saglasnost Vlade FBiH.

Za realizaciju poslova na izradi Strategije razvoja neophodno je obezbijediti finansijska sredstva u iznosu od 88.200 KM (Prilog br. 2.), a što treba predvidjeti Budžetom FBiH za 2010. godinu.

Nakon usvajanja Strategije razvoja izvršiće se prevođenje na strane jezike i organizovaće se druge promotivne aktivnosti.

Kompleksnost i značaj ovog projekta zahtijeva da njegova izrada bude zasnovana na veoma kvalitetnoj informacionoj podlozi, što podrazumijeva pripremanje obimne dokumentacione osnove.

ORGANIZACIJA I DINAMIKA RADA NA IZRADI STRATEGIJE RAZVOJA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Prilog br. 1.

Opis	Vremenska dinamika													Nosilac izrade
	2009. godina				2010. godina									
	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Feb.	Mart	Apr.	Maj	Juni	Juli	Avg.	Sept.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Odlukao izradi	10													Vlada FBiH
Formiranje radnih grupa		30												Federalni zavod za programiranje razvoja na prijedlog ministarstava uz saglasnost Vlade
Uvod														Federalni zavod za programiranje razvoja
Dostignuti nivo razvoja - analiza sadašnjeg stanja														
Faktori razvoja				1			31							
Stanje okruženja														
Ciljevi razvoja														
Realizacija akcionog plana Strategije razvoja BiH									31					Federalna ministarstva za pojedine oblasti
Vizija razvoja FBiH do 2020. godine									31					Federalna ministarstva i stručnjaci za pojedine oblasti
Politika i dinamika društveno – ekonomskog razvoja i raspodjela BDP-a									31					Federalni zavod za programiranje razvoja
Objedinjeni tekst										30				Federalni zavod za programiranje razvoja
Javna rasprava											31			Federalni zavod za programiranje razvoja
Konačan tekst na Vladi													10	Federalni zavod za programiranje razvoja
Konačan tekst na Parlamentu													30	Vlada FBiH

**POTREBNA FINANSIJSKA SREDSTVA ZA IZRADU I DONOŠENJE
STRATEGIJE RAZVOJA FBIH**

Prilog br.2.

R.br.	Troškovi - izdaci	Ukupno KM
1.	Rad vanjskih saradnika	78.200
2.	Organizacija okruglih stolova (iznajmljivanje sala, osvježavajuća pića, umnožavanje i uvezivanje materijala)	5.000
3.	Prevođenje Strategije na strane jezike	5.000
	SVEUKUPNO (1 do 3):	88.200